

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3081/2018. (III. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Schanda Balázs* és *dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6. § (1) és (3) bekezdése, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 101. § (1) bekezdése és 140. §-a, valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzésre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi XXIII. törvény 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzésre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 1. § (1) és (2) bekezdése, 2. § (1) és (2) bekezdése és 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A Módtv. sérelmezett rendelkezéseit a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 6. § (1) és (3) bekezdése, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 101. § (1) bekezdése és 140. §-a inkorporálta. A Módtv. 4. §-a arról rendelkezik, hogy hatályát veszti a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvény (a továbbiakban: Vmt.), valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzési tilalomtól eltérő nyitva tartás engedélyezésének feltételeiről szóló 53/2015. (III. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).
- [2] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alaptörvény-ellenességét állítja, akkor az alkotmánybíróági vizsgálat tárgya minden esetben a módosított (inkorporáló), nem pedig a módosító jogszabályi rendelkezés {3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [37]}, ezért az Alkotmánybíróságnak a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdését, az Mt. 101. § (1) bekezdését, 140. §-át és a Módtv. 4. §-át kell vizsgálnia.
- [3] Az indítványozó a mellékleteként csatolt munkaszerződés tanúsága szerint egy kiskereskedelmi áruházlánc pénztáros alkalmazottjaként sérelmezi a vasárnapi nyitva tartás újbóli bevezetését szabályozó törvényi rendelkezéseket. Indítványa szerint azzal, hogy a Kertv. 6. § (1) és (3) bekezdései alapján a kereskedő állapítja meg az üzlet nyitvatartási idejét, továbbá lehetővé teszi a december 24-i nyitva tartást, továbbá azzal, hogy az Mt. 101. §-a, valamint 140. §-a rendes munkaidőnek tekinti a kereskedelemről szóló törvény hatálya alá tartozó, kereskedelmi tevékenységet folytató munkáltatónál foglalkoztatott munkavállaló munkavégzését, valamint lehetővé teszi a vasárnapi, rendes munkaidőben történő munkavégzés elrendelését, továbbá hatályon kívül helyezi a Vmt.-t és a Korm. rendeletet, súlyosan sérül az Alaptörvény több rendelkezése is.
- [4] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (jogállamiság, jogbiztonság klauzulája) sérelmét abban látja, hogy a Kertv., valamint az Mt. illetve a Módtv. támadott rendelkezéseinek megalkotását – hivatkozva a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (4) bekezdésére, valamint 17. §-ára – nem előzte meg hatásvizsgálat, ezért nem biztosított a szabályozás alapjogokkal való összhangja. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének sérelmét is felveti az indítvány, állítása szerint a jogalkotó a támadott rendelkezések társadalomra kifejtett hatásait nem vizsgálta meg. Arra is kitér az indítvány, hogy a jogalkotó nem vizsgálta meg, hogy „az ország minden településén, annak minden üzletében szükséges-e a vasárnapi nyitva tartás”.
- [5] Az indítvány szerint a jogalkotó nem tett eleget az Alaptörvény L) cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt intézményvédelmi kötelezettségének, mivel a Kertv. 6. § (1) bekezdése alapján a munkáltató állapíthatja meg az üzlet nyitvatartási idejét, a munkavállalónak (így az indítványozónak is) bármikor, akár vasárnap is rendelkezésre kell állnia, ezt az időt nem töltheti családjával. Az L) cikk sérelmével összefüggésben az indítványozó hivatkozik

a Nemzeti Hitvallás következő fordulatára is: „Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette. [...] Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait. [...] Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.”

- [6] Az Alaptörvény L) cikkében foglalt intézményvédelmi kötelezettség megszegésén túl az indítványozó szerint az Alaptörvény VI. cikk cikkében foglalt alapjoga is sérül, állítása szerint a támadott rendelkezések miatt nincs biztosítva olyan időtartam, amelyet a családjával tölthetne, valamint amelyben „érzelmi kötődését kibontakoztathatná a legbiztonságosabbnak tekintett otthoni környezetben”.
- [7] Az üzlet nyitvatartási idejének meghatározásakor – indítványozó szerint – a foglalkoztatottak érdekeit kellene elsősorban figyelembe venni, nem pedig a Kertv. 6. § (1) bekezdésében elsőként meghatározott „vásárlási szokásokat”. Ezzel kapcsolatban állítja az indítvány az Alaptörvény R) cikkének a sérelmét is, ugyanis érvelése szerint a jogalkotó „felhatalmazta a munkáltatót arra, hogy felülírja az Alaptörvényben foglalt családi élethez való jogot”, így nem a jogszabály határozza meg a jövőben gyakorlásának kereteit, hanem a munkáltató. Az indítványozó szerint a jogalkotó ezáltal figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény „mindenkire kiható kötőerejét.”
- [8] Az indítvány az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdéseinek sérelmét egymásra tekintettel állítja, ugyanis a hátrányos megkülönböztetést azzal idézi elő a jogalkotó, hogy „a családjával való életközösség megélését nem tekinti egyenrangúnak azon állampolgárokéval, akik vasárnap nem kötelesek munkát végezni”. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésének sérelmével kapcsolatban pedig az indítványozó arra hivatkozik, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések által „a heti egy teljes napot” is elvonják tőle és családjától. E körben azt is kifejti az indítvány, hogy „a vasárnapi munkavégzés kötelezettsége a kereskedelmi szektor vonatkozásában nem élet- s nem létfontosságú [...] amíg vasárnap zárva voltak a boltok, egyetlen hírt sem lehetett arról hallani, hogy az éhhalál küszöbén álló emberek vonaglanának haláltusájukat vívva valamelyik zárva levő kereskedelmi egység előtt”.
- [9] Az indítványozó érvelése alapján a támadott rendelkezések által az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált kötelezettsége teljesítése is terheesebbé vált, ugyanis a vasárnapi munkavégzésért cserébe „semmilyen méltányos kompenzáció” nincs biztosítva. Ezáltal – álláspontja szerint – a jogalkotó az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésében foglaltakon is „túllőtt”.
- [10] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXX. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó kitér a kereskedelmi szektorra jelenleg jellemző foglalkoztatottságra, illetve létszám-problémákra.
- [11] A vasárnapi munkavégzés miatt – az indítványozó szerint – nagy mértékben csökken a pihenésre fordítható ideje, ezért a támadott rendelkezések az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésével is ellentétesek.
- [12] Az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések [I. cikk (1)–(2) bekezdései; L) cikk (1)–(3) bekezdései; M) cikk (1) bekezdése; R) cikk (1) és (3) bekezdései; T) cikk (3) bekezdése; VI. cikk (1) bekezdése; XII. cikk (1)–(2) bekezdései; XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdései; XX. cikk (1) bekezdése, valamint XXX. cikk (1) bekezdése] sérelmén keresztül a támadott rendelkezések az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel is ellentétesek, ugyanis a norma megalkotása során a jogalkotó az Alaptörvény e rendelkezéseit figyelmen kívül hagyta, a vásárlási szokásokat vette alapul, holott ilyen alapjogot az Alaptörvény nem tartalmaz.
- [13] Azáltal – szól az indítványozó érvelése – hogy a támadott rendelkezések az Alaptörvény L) cikk (1)–(3) bekezdéseibe; M) cikk (1) bekezdésébe; R) cikk (1) és (3) bekezdéseibe; VI. cikk (1) bekezdésébe; XII. cikk (1)–(2) bekezdéseibe; XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdéseibe; XX. cikk (1) bekezdésébe, valamint XXX. cikk (1) bekezdésébe ütköznek, az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdését is sértik, mert a jogalkotónak meg kellett volna vizsgálnia a vásárlói szokásokat a támadott rendelkezések megalkotása előtt.
- [14] Az indítványozó hivatkozik továbbá az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében deklarált lelkiismereti és vallásszabadsághoz való joga sérelmére is, ugyanis állítása szerint „katolikusként vasárnap is dolgoznia kell”, valamint „nagy nehézséggel tudja megoldani, hogy a szentmisére időben odaérjen”.
- [15] Az indítványában kérte továbbá az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok védelméről szóló 1950. évi Római Egyezmény 8. és 9. cikke vonatkozásában is folytassa le vizsgálatát.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) be-

kezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [17] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírói eljárás megindításának nincs helye.
- [18] Az indítvánnyal támadott Módtv.-t az Országgyűlés 2016. április 12-én fogadta el, 2016. április 15-én lett kihirdetve és 2016. április 16-án lépett hatályba. Az indítványt 2016. október 11-én adták postára, a benyújtásra nyitva álló határidő 2016. október 13., tehát az indítvány határidőben benyújtottnak minősül.
- [19] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az indítványozó csatolta beadványához a kiskereskedelmi áruházláncsal kötött munkaszerződését. Az Alkotmánybíróság tanácsa ez alapján elfogadta az indítványozó érintettségének igazolását.
- [20] 2.3. Az Alkotmánybíróság vizsgálta továbbá, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek. Az indítványozó ugyan ismertette az eljárás megindításának az okait, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint a vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, ám az alábbiak miatt a benyújtott alkotmányjogi panasz nem fogadható be.
- [21] 2.4. Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság, jogbiztonság elvének sérelmére hivatkozott, főként a hatásvizsgálat állított elmaradása miatt. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben korábban úgy foglalt állást, hogy „alkotmányjogi panaszt elsősorban a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára és a felkészülési idő hiányára lehet alapítani, önmagában a jogállamiság követelményének sérelmére nem lehet hivatkozni {elsőként lásd: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az előzetes hatásvizsgálat állított elmaradása miatt indítványozó az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésének sérelmét is megjelöli. Az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdése és a panasszal támadott jogszabályi rendelkezések között nincs összefüggés, hiszen az Alaptörvény e rendelkezése a közvetlen hatalomgyakorlásról rendelkezik.
- [22] 2.5. Az indítványozó megjelöli az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésének, valamint XV. cikk (5) bekezdésének sérelmét is. Az Alkotmánybíróság 3127/2015. (VII. 9.) AB határozatában az alábbiakat fogalmazta meg: „az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, így ezen hatáskörei gyakorlása során az Alkotmánybíróság kizárólag valamely Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben állított jogsérelem esetén járhat el, az Alaptörvény más rendelkezéseinek megsértésére való hivatkozás esetén nem. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése a házasság intézménye és a család védelmének állami kötelezettségét fogalmazza meg. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése szintén az államot terhelő alkotmányos kötelezettségként írja elő a családok, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők külön intézkedésekkel történő védelmét. Az Alaptörvény ezen rendelkezéseire tehát, mivel ezek nem Alaptörvényben biztosított jogokról rendelkeznek, alkotmányjogi panasz indítványt nem lehet alapítani”{3127/2015. (VII. 9.) AB határozat [20]–[25]}.
- [23] 2.6. Azáltal, hogy a jogalkotó az Alaptörvényben foglalt államcélokat figyelmen kívül hagyta – az indítvány szerint – a támadott jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit is sértik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat [32]}.

- [24] 2.7. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése pontokba szedve sorolja fel, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az indítványból ki kell derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést mely alkotmányos jog sérelme miatt tart a panaszos alaptörvényellenesnek, és milyen indokok alapján. Nem tekinthető az indítvány határozottnak, ha a panaszos több alkotmányos jog sérelmét említi, azonban a megjelölt szabályok tartalmához és az alkotmányos joghoz nem igazodó vagy általános indokolással {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]}. Bár nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszenek elő, azonban a konkrét rendelkezésre be kell mutatni azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethető {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az indítványozó az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának egyes rendelkezéseit; L) cikk (2)–(3) bekezdéseit; M) cikk (1) bekezdését; R) cikk (1)–(2)–(3) bekezdéseit; T) cikk (3) bekezdését; II. cikkét; VI. cikk (1) bekezdését; VII. cikk (1) bekezdését; XII. cikk (1)–(2) bekezdéseit; XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit; C) cikk (3) bekezdését; XX. cikk (1) bekezdését; valamint XXX. cikk (1)–(2) bekezdéseit megjelölte indítványában azonban a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel való ellentétre – magánéleti helyzetének ismertetésén túl – alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő, így az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglalt feltételeknek.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjaira tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés].
- [27] Mivel a fentiek alapján a jogszabály nemzetközi egyezménybe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány nem a jogosulttól származó, az Alkotmánybíróság azt visszautasította [Abtv. 55. § (4) bekezdés *b*) pont].

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [28] A szombat parancsa évezredekkel előzi meg az állami jogot. A keresztény világ a kezdetektől a hét első napját, azaz a vasárnapot ünnepli, más vallási hagyományok más napokat ülnék meg, ugyanakkor a hetekre tagoló naptári rendszer egyetemessé vált – az ettől eltérő ritmusra történő átállás kísérletei pedig kudarcot vallottak a történelem során.
- [29] Általánosságban kimondható, hogy a vallásgyakorlás szabadsága kétségkívül magában foglalja azt, hogy egy adott vallás követői ünnepnapjaikat megülhessék, e napokon vallási szertartásokon vehessenek részt és ennek érdekében a munkaviszonyban (vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyokban állók) – bizonyos megkötésekkel mentesülhessenek a munkavégzés alól. Kérdést éppen a mentesülés szerződésen túlmenő, jogszabályokkal meghatározott feltételrendszere jelent.
- [30] Bár a vasárnap pihenőnapként történő elismerése és védelme mögött hagyományosan elsősorban vallási szempontok voltak a keresztény többségű társadalmakban, ma e szempont nem játszik meghatározó szerepet: a vallási alapú munkaszünet iránt csak egy kisebbségnek van igénye, ugyanakkor a vasárnap pihenőnap jellegét az állam nem is vallási, hanem kifejezetten világi szempontok miatt szabályozza és védi. A védelemnek azon-

ban – ha hatásos – nem figyelmen kívül hagyható mellékkövetkezménye, hogy a vallásgyakorlás jogával is összefügg. Ebből a szempontból másodlagos, hogy milyen arányban vannak jelen az eltérő igényű társadalmi csoportok, így azok, akiknek szerződési, vagy vállalkozási szabadsága korlátozást szenved, és azok, akiknek a vallásgyakorlási lehetőségei könnyebbé válnak. Ha vallási igényei csak egy kisebbségnek vannak is, e szempontot mégsem lehet teljes mértékben figyelmen kívül hagyni – ahogy más kisebbségek érzékenységét is széleskörű védelem övezi. Ilyen helyzetben a kiszolgáltatott munkavállaló védelmének igénye még erőteljesebben jelenhet meg.

- [31] Míg a vasárnap pihenőnap jellege a gyakorlatban csupán a keresztények egy kisebbsége számára bír vallási jelentőséggel, a vasárnapnak van a vallási szemponttól elkülönülő jelentősége is. A pihenőnap egységessége sajátos ritmust ad a hétnek, és erre évezredek tapasztalatok és megszokások miatt is elemi szüksége van az embernek. A pihenőnap csak úgy lehet egységes, ha valóban mindenkit érint, akinek nem nélkülözhetetlen, vagy legalábbis különösen indokolt a vasárnap is végzendő munkája. Az áruházi pénztáros – szemben a sürgősségi osztály ügyeletes orvosával – nyilvánvalóan nem tartozik ebbe a körbe, és az is nyilvánvaló, hogy a vasárnap helyett kiadott hétköznapi pihenőnap, amikor nincs otthon az iskolás gyermeke, nem váltja ki egyenértékű módon a heti közös pihenőnapot. Azaz az érintett családok egysége szempontjából jó szolgálatot tehet az egységes pihenőnap. A család intézményének védelme mellett az emberi méltóság szempontjára is gondolhatunk, hiszen a vasárnap lényege, hogy az egyénre nem pusztán mint a gazdasági folyamatok szereplőjére tekintünk, hanem valóban mint személyre, aki számára időt kell biztosítani, hogy kibontakoztassa magát. E nézőpont pedig a szabályozást alkotó állam emberképének kérdését is felveti. Ahogy a magánjognak, úgy az alkotmányoknak is van emberképe. Az Alaptörvény emberképének alapja az ember sérthetetlen méltósága (II. cikk). Az ember tehát semmiképpen sem pusztán ügyfél, munkavállaló, felperes, terhelt, áldozat, tanuló, hallgató, tulajdonos stb. – de e vonatkozások összessége sem adja ki az ember fogalmát és lényegét, melyet méltósága fejez ki. E méltóság kibontakoztatásához pedig teret és időt kell biztosítani. A munka, a tanulás és az emberi tevékenységek legkülönbözőbb vonatkozásai is a méltóságból fakadnak, és azt szolgálják. Ugyanakkor az embernek antropológiai szüksége van arra is, hogy legyen olyan ideje, amikor egyéb, gyakorlati feladatai nem terhelik. A vasárnapi pihenőnap állami védelmének ezt a tiszteletet kell kifejeznie: az állam számára is védelemre érdemes a személy szabadideje, mely kibontakozását szolgálja.
- [32] Annak azonban mindenképpen alapjogi védettséget kell élveznie, hogy a munkavállaló a hét adott napjait (így a keresztény a vasárnapot, a zsidó vagy az adventista a szombatot) pihenőnapként megtarthassa, anélkül, hogy ezért hátrány érné. Ahogy más védett csoportok javára az egyenlő bánásmód követelménye érvényesítendő, úgy a vallási parancsaikhoz ragaszkodókat is megilleti ez a védelem. Így ki kellene zárni, hogy a kiskereskedelemben folyamatos munkarendet alkalmazzanak, és tényleges lehetőséget kellene biztosítani azoknak, akik munkaszerződésükben vallási szempontokhoz ragaszkodnak.
- [33] A fentiekre tekintettel az indítványt álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak be kellett volna fogadnia és érdemben kellett volna elbírálnia.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

- [34] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1727/2016.

